

 MD-2012, Moldova, Chișinău,
 str. Sfatur Țării, 16

 Tel: 234 – 800; Fax: 225 – 442
 E-mail: cpdom@mdl.net

 12.10.10 nr. 01-10/09
 la nr. _____ din _____

CURȚII CONSTITUȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA
S E S I Z A R E

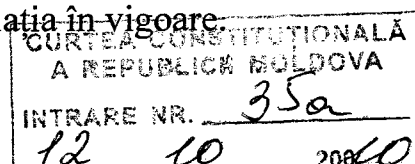
privind exercitarea controlului constituționalității prevederilor art. 8 lit.g), și art.11 alin.(4) din Legea nr. 269- XIII din 9 noiembrie 1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova; art. 64 din Legea nr. 143 din 2 iulie 2010, pentru modificarea și completarea Codului de executare al Republicii Moldova nr. 443- XV din 24 decembrie 2004.

Subsemnatul Tudor Lazăr, avocat parlamentar, în temeiul art. 135 alin. (1) litera a) din Constituția Republicii Moldova, art. 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 din Codul jurisdicției constituționale și art. 31 din Legea cu privire la avocații parlamentari, solicit exercitarea controlului constituționalității normelor sus-enunțate.

Onorată Curte,

Parlamentul Republicii Moldova, în perioada anilor 1994- 2010, a adoptat mai multe legi prin care a reglementat libera circulație a cetățenilor.

Așadar, la 9 noiembrie 1994 a adoptat Legea nr. 269-XIII cu privire la intrarea și ieșirea din Republica Moldova care, în urma modificărilor parvenite, articolul 8 a fost completat cu litera g). Norma prevede că, cetățenii Republicii Moldova, apatrizii, refugiații și beneficiarii de protecție umanitară domiciliați în Republica Moldova care vor să se domicilieze în alte țări obțin pașaportul sau documentul de călătorie după ce și-au onorat obligațiunile patrimoniale față de alte persoane fizice și juridice, în conformitate cu legislația în vigoare iar articolul 11 aliniatul (4) dispune că cetățenii Republicii Moldova, apatrizii, refugiații și beneficiarii de protecție umanitară domiciliați în Republica Moldova care vor să domicilieze în alte țări obțin pașaportul sau documentul de călătorie după ce și-au onorat obligațiunile patrimoniale față de alte persoane fizice și juridice, în conformitate cu legislația în vigoare.

La 24 decembrie 2004 prin Legea nr.443-XV a fost adoptat Codul de executare al Republicii Moldova, care a suferit mai multe modificări.

La 2 iulie 2010 prin Legea nr. 143 se aduc modificări și completări la Cartea întâi „Executarea hotărârilor cu caracter civil,, din Codul de executare al Republicii Moldova. În această lege interdicția de a părăsi țara ca măsură de asigurare a executării documentului executoriu, este inserată în articolul 64 „Interdicția de a părăsi țara”, care prevede:

„(1) Interdicția de a părăsi țara în cel mult 6 luni se aplică de către instanța de judecată, la demersul executorului judecătoresc, doar după luarea măsurilor de asigurare a executării documentului executoriu, cu obligarea executorului judecătoresc de a efectua periodic un control privind necesitatea menținerii acestei interdicții.

(2) Dacă este necesară menținerea interdicției pe un termen mai mare, aceasta poate fi aplicată în mod repetat în urma unui demers motivat al executorului judecătoresc, dar nu mai mult de 3 ori în cadrul aceleiași proceduri de executare.

(3) În cazul încetării procedurii de executare sau al restituirii documentului executoriu, precum și în cazul în care dispare necesitatea aplicării interdicției de a părăsi țara, această interdicție se revocă de către instanța de judecată la cererea executorului judecătoresc sau a părților”.

Considerăm că normele invocate pot fi supuse controlului constituționalității din următoarele considerente:

În fapt.

Articolul 4 din Constituția Republicii Moldova „Drepturile și libertățile omului,, prevede că dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Odată ce țara noastră a devenit parte la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, legislația națională trebuie să fie în concordanță și cu acest act. În cazul când există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 13 aliniatul (2) din Declarația Universală a Drepturilor Omului stabilește că „orice persoană are dreptul de a părăsi orice țară, inclusiv a sa, și de a reveni în țara sa,,. Prevederi similare găsim în Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Protocolul nr.4 prin articolul (2), paragraf (2) statuează „, orice persoană este liberă să părăsească orice țară, inclusiv pe a sa,, iar articolul (1) din același Protocol ordonă că „nimeni nu poate fi privat de libertatea sa pentru singurul motiv că nu este în măsură să execute o obligație contractuală,,.

Constituția Republicii Moldova prin articolul 27 aliniatul (2) prevede că „oricărui cetățean al Republicii Moldova îi este asigurat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară,, iar articolul 54 alin. (1) prevede că „în Republica Moldova nu pot fi

adoptate lege care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului,,. Cetățenii străini și apatrizii, conform prevederilor articolului 19 alin. (1) au aceleași drepturi și îndatoriri ca și cetățenii Republicii Moldova, cu excepțiile stabilite de lege.

Raportând normele supuse controlului constituționalității la normele constituționale, Declarației Universale a Drepturilor Omului și Convenției Europene a Drepturilor Omului constatăm că ele vin în contradicție și ar putea fi declarate neconstituționale.

În drept:

Libera circulație este prevăzută de articolul 27 din Constituție ca un drept fundamental. Dreptul la libera circulație în țară și în străinătate este garantat. Fiecărui cetățean îi este garantat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a emigra, precum și de a reveni în țară. Analizând textul acestui drept constituțional vedem că el cuprinde trei aspecte fundamentale: mișcarea; sejurul și circulația și vizează două planuri: circulația în interiorul statului și circulația dintr-un stat în altul. Obiectul sesizării constituie al doilea plan și anume „libertatea de a se deplasa și a se stabili într-o altă țară,,. Libertatea de mișcare este fără îndoială un drept natural al omului și plecarea dintr-o țară în alta necesită a fi înțeleasă atât pentru emigrare cât și pentru alte scopuri, neexcluzând revenirea în țară.

Normele ce se cer a fi supuse exercitării controlului constituționalității, în viziunea noastră împiedică dreptul constituțional la libera circulație atunci când persoana are obligațiuni patrimoniale față de stat, de persoane fizice și/sau juridice. Interdicția de a părăsi țara este pusă în sarcina instanței de judecată prin adoptarea unei încheieri, care fiind remisă spre executare Serviciului Grăniceri nu-i permite persoanei în cauză să părăsească țara. Totodată, acestei persoane îi este refuzat eliberarea pașaportului sau a documentului de călătorie. Impusele măsuri restrictive vin în contradicție cu obligațiile pozitive ale statului care, alături de obligațiile negative chemate să împiedice persoanelor părăsirea țării când aceste măsuri sunt necesare, este obligat să elibereze titlurile de călătorie necesare.

Prevederile articolului 54 aliniatul (2) din Constituție îndreptăcesc statul să adopte măsuri restrictive în ceea ce privește exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți atunci când sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicarea divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. Statul, prin legile sale poate îngreuna drepturile la libera circulație însă această restrângere trebuie să fie legală și proporțională cu situația care a determinat-o. Refuzul de a elibera pașaportul sau retragerea acestuia constituie un abuz, dacă nu este făcut în limitele și în condițiile prevăzute de normele constituționale. Dreptul de a părăsi propria țară nu trebuie să fie stânjenit de limitări financiare sau patrimoniale, dacă el nu este prevăzut de legislația penală. Restrângerile prevăzute de articolul 54 aliniatul (2) din Constituție necesită a fi

înțelese în sensul că statul nu poate să adopte legi arbitrare care ar suprima drepturile fundamentale.

În cauza *Molone contra Regatului Unit* (1984) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a indicat că „legea trebuie să precizeze extinderea și modalitatea de exercitare a unei asemenea puteri cu suficientă claritate ținând seama de scopul legitim urmărit pentru a oferi individului o protecție adecvată împotriva arbitrarului,,. Acest concept este reflectat în Constituție, care prin alineatul (4) al articolului 54 indică, că restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății, situație neglijată la adoptarea normelor supuse controlului constituționalității.

Statele fiind suverane și independente sunt în drept să-și elaboreze și să-și adopte propriile legi, dar odată ce Republica Moldova a aderat la Declarația Universală a Drepturilor Omului și la Convenția Europeană a Drepturilor Omului legile sale nu trebuie să vină în contradicție cu prevederile acestor acte. Mai mult, legislația națională trebuie să fie armonizată cu legislația Curții Europene a Drepturilor Omului. În acest sens Curtea, în cauza *Handyside contra Regatului Unit* (1976), a declarat că „libertatea de apreciere la nivel național este însoțită de controlul european,,.

Articolul 25 alineatul (1) din Constituție statuează „libertatea individului și siguranța persoanei sunt inviolabile,,. Articolul 5 paragraful (1) din Convenție indică că orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță și nimeni nu poate fi lipsit de libertate sau cu excepția cazurilor prevăzute de alineatele (a-f). Refuzarea eliberării pașaportului sau a documentului de călătorie, prelungirea termenului de valabilitate sau retragerea acestora pe motiv că solicitantul are datorii patrimoniale față de stat, persoane fizice și/sau juridice, cu eliberarea lor numai după onorarea obligațiilor patrimoniale constituie o formă de lipsire ilegală a individului de libertate. Articolul 5 din Convenție urmărește protejarea libertății persoanei fizice și, în mod deosebit, interzicerea oricărei arestări sau detenții arbitrare, garantând oricărei persoane dreptul la libertate și la siguranță în limita categoriilor de motive indicate fără a crea alte categorii de motive.

Felurile de detenție prevăzute de articolul 5, paragraful (1) din Convenție sunt grupate în două categorii: 1) detenție în contextul dreptului penal (alineatele a) și c) și 2) detenție în contextul dreptului civil (alineatele b), d), e) și f). Motivele detenției persoanei în contextul dreptului civil au fost obiect de analiză a Curții Europene a Drepturilor Omului. În cauzele *Lawles contra Irlandei* (1961); *Engel și alții contra Olandei* (1976); *Ciulia contra Italiei* (1989) Curtea a statuat că detenția unei persoane poate fi permisă, conform hotărârii instanței de judecată, în scop să permită buna desfășurare a justiției (aducerea unui martor la proces, determinarea unei persoane să fie supusă unor teste). Referitor la această detenție Curtea a mai indicat că orice asemenea obligație trebuie să fie clară și concretă și să nu se refere la o obligație generală de respectare a legii. Mai mult, Curtea a evidențiat că această dispoziție nu se referă la executarea de obligații contractuale, punând la bază Protocolul nr.4

articolul 1 care interzice lipsirea de libertate a unei persoane doar pentru singurul motiv că nu este în măsură să-și exercite o obligație contractuală.

Din cele arătate considerăm că normele solicitate a fi supuse controlului constituționalității vin în contradicție cu normele constituționale și normele convenționale privind protecția drepturilor omului, întrucât:

- Instituie o restricție a dreptului la libera circulație prevăzută de articolul 27 și articolul 25 din Constituție;
- Reprezintă un impediment de ordin civil în exercitarea dreptului la libera circulație, care nu se justifică în sensul articolului 54 aliniatul (1) și aliniatul (2) din Constituție ca o măsură ce se impune pentru apărarea unui alt drept care, fără această restricție ar fi grav compromis;
- Constituie o măsură adoptată cu eludarea principiului proporționalității prevăzută de articolul 54 aliniatul (4) din Constituție, deoarece nu se poate reține ca o măsură legală de protecție.

Având în vedere considerentele expuse, conducându-mă de articolul 135, aliniatul (1), litera a) din Constituție; articolul 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională; articolul 38 din Codul jurisdicției constituțional și articolul 31 din Legea cu privire la avocații parlamentari,-

S O L I C I T:

1. Primirea spre examinare a prezentei sesizări și includerea ei în ordinea de zi.
2. Exercițarea controlului constituționalității prevederilor lit.g) din art.8 „Refuzul eliberării pașaportului și a documentului de călătorie” care stabilește „dacă solicitantul are obligațiuni patrimoniale față de stat, de persoane fizice și juridice, conform hotărârii instanței de judecată” și alin.4 din art.11 „Drepturile și obligațiile personale care ies și care intră în Republica Moldova” prin care dispune „Cetățenii Republica Moldova, apatrizii, refugiații și beneficiarii de protecție umanitară domiciliați în Republica Moldova care vor să se domicilieze în alte țări obțin pașaportul sau documentul de călătorie după ce și-au onorat obligațiunile patrimoniale față de alte persoane fizice și juridice, în conformitate cu legislația în vigoare” din Legea cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova nr.269-XIII din 9 noiembrie 1994, precum și a prevederilor art.64 „Interdicția de a părăsi țara” din Legea nr.143 din 2 iulie 2010, în vigoare din 7 septembrie 2010, pentru modificarea și completarea Codului de Executare al Republicii Moldova nr.443-XV din 24 decembrie 2004.

Cu profund respect,

Avocatul parlamentar

 Tudor Lazăr